

CZU 343.81

DOI 10.5281/zenodo.8318647

PREVENIREA CRIMINALITĂȚII FEMINE PRIN MĂSURI DE CORIJARE ȘI RE-EDUCARE A FEMEILOR CONDAMNATE LA PEDEAPSA CU ÎNCHISOARE

Iurie LARII,
doctor în drept, profesor universitar

Mariana-Cristina DRAGOMIR,
doctor în drept

PREVENTION OF FEMALE CRIMINALITY THROUGH CORRECTIVE MEASURES AND RE-EDUCATION OF WOMEN SENTENCED TO PRISON

Iurie LARII,
PhD, university professor

Mariana-Cristina DRAGOMIR,
PhD

În prezentul articol sunt abordate o serie de probleme ce se referă la corijarea și reeducarea femeilor condamnate la pedeapsa cu închisoare prin prisma prevederilor legislației naționale și internaționale, care vizează tratamentul aplicat persoanelor private de libertate. Astfel, se constată că în procesul de executare a pedepsei accentul urmează a fi plasat pe programe și activități psihosociale aplicate și adaptate la realitățile vieții penitenciare, care să contribuie ulterior la redobândirea treptată de către aceste femei a capacității de a duce o viață normală în societate. În final, sunt propuse anumite măsuri, care ar trebui să facă parte din strategia de prevenire a recidivei în cazul femeilor ce au comis diverse categorii de fapte penale.

Cuvinte-cheie: criminalitate feminină, prevenirea criminalității feminine, recidiva în rândul femeilor, pedeapsa cu închisoare, programe socio-educative, corijarea femeilor condamnate.

A series of problems are addressed in this article, that refer to the correction and re-education of women sentenced to prison terms through the lens of the provisions of national and international legislation that aim at the treatment applied to persons deprived of liberty. Thus, it is found that in the process of execution of the sentence, the emphasis should be placed on programs and psychosocial activities applied and adapted to the realities of prison life, which will subsequently contribute to the gradual regaining of the woman's ability to live ordinarily in society. Finally, certain measures are proposed, which should be part of the recidivism prevention strategy for women who have committed various categories of criminal acts.

Keywords: female crime, prevention of female crime, recurrence among women, prison sentence, socio-educational programs, correction of convicted women.

Introducere. Prevenirea nu înseamnă numai preîntâmpinarea săvârșirii pentru prima dată a unei infracțiuni, ci și împiedicarea repetării faptei penale de către același autor. Strategia terțiară vizează cu precădere prevenirea recidivei, iar ținta este constituită din persoane care au comis deja infracțiuni. Acest tip de prevenire, în care subiecții sunt calitativ diferiți se realizează prin măsuri de resocializare și reintegrare socială post-penală a persoanelor care au comis fapte infracționale și au fost condamnate pentru aceasta [1, p. 224].

În prezent, mecanismul rolului de intimidare al pedepsei are o importanță tot mai mică în comportamentul criminal al recidiviștilor. Crește indiferența emoțională și, drept urmare,

Introduction. Prevention does not only mean preventing the commission of a crime for the first time, but also preventing the repetition of the criminal act by the same perpetrator. The tertiary strategy mainly aims at preventing recidivism, and the target is made up of people who have already committed crimes. This type of prevention, in which the subjects are qualitatively different, is carried out through re-socialization measures and post-criminal social reintegration of people who previously committed criminal acts and were convicted for them [1, p. 224].

Currently, the mechanism of the intimidation role of punishment plays a decreasing role in the criminal behavior of recidivists. It

degradează definitiv elementul educativ, lipsa căruia determină frecvent lacunele întregului proces de socializare. De altfel, pedeapsa nu corectează, ci acutizează acest proces în cazul în care nu urmărește scopul resocializării femeii-infractor [2, p. 73].

Așadar, aplicarea unor pedepse mai dure femeilor nu este în niciun caz o soluție de prevenire și de echilibrare socio-educativă. În astfel de situații, trebuie avut în vedere faptul că de cele mai multe ori femeile infractoare sunt ele însele victime, fiind ani la rând abuzate fizic, psihologic sau sexual de cel care, de regulă, le va fi victimă.

Pe de altă parte, trebuie avut în vedere că penitenciarul, ca mediu de reclusiune, este un spațiu extrem de dur, în care problemele avute de persoanele condamnate nu se soluționează, ci se pot agrava, în special în cazul când condamnatele sunt ele însele victime ale „excluderii sociale”. Apoi, multe dintre aceste femei au grave probleme de sănătate, inclusiv mentală, pe care penitenciarul (instituție totală și unul dintre cele mai stresante medii) le agravează extrem de mult, femeile putând deveni cu ușurință, în acest caz, o amenințare reală mai ales pentru ele însele [3, p. 12].

În aceste condiții, abordarea problemelor corijării și reeducării femeilor condamnate în locurile de detenție reprezintă un subiect destul de dificil. Totodată este important de avut în vedere și faptul că dinamica criminalității feminine se caracterizează nu doar prin creșterea numerică a faptelor infracționale, dar și prin extinderea spectrului de infracțiuni comise de femei, care până nu demult erau considerate specifice doar pentru bărbați. Această tendință negativă indică asupra necesității pregătirii instituțiilor penitenciare către posibile modificări ale contingentului de femei condamnate.

Conținut de bază. Legile internaționale care reglementează tratamentul aplicat persoanelor private de libertate sunt dimensionate pe respectarea strictă a drepturilor fundamentale ale omului și, în limitele posibile, aplicarea lor urmează să aibă loc în așa fel încât să fie luate în considerare problemele și nevoile particulare ale femeilor.

Una din cele mai importante reguli cuprinse în Standardele Națiunilor Unite privind Regulile Minime pentru Tratatamentul Deținuți-

increases emotional indifference and, as a result, definitively degrades the educational element, the lack of which frequently determines the gaps in the entire socialization process. Moreover, the punishment does not correct, but sharpens this process if it does not pursue the goal of re-socializing the female offender [2, p. 73].

Therefore, the application of harsher punishments to women is in no way a solution for prevention and socio-educational balancing. In such situations, it must be borne in mind that most of the time the female offenders are victims themselves; having been physically, psychologically or sexually abused for years by the one who, as a rule, will become their victim.

On the other hand, it must be taken into account that the penitentiary, as an environment of seclusion, is an extremely harsh space, where the problems faced by the convicted persons are not solved, but can get worse, especially in the case when the convicted persons are themselves victims of “social exclusion”. Then, many of these women have serious health problems, including mental ones, which the penitentiary (whole institution and one of the most stressful environments) aggravates them extremely much, women can easily become, in this case, a real threat especially for themselves [3, p. 12].

Under these conditions, addressing the problems of correction and re-education of women convicted in places of detention is a rather difficult subject. In the meanwhile, it is important to take into account the fact that the dynamics of female crime is characterized not only by the numerical increase of criminal acts, but also by the expansion of the spectrum of crimes committed by women, which until recently were considered specific only for men. This negative trend indicates the need to prepare penitentiary institutions for possible changes within the contingent of convicted women.

Basic content. International laws governing the treatment of persons deprived of their liberty are based on strict respect for fundamental human rights and, to the possible extent, their application should take place in such a way as to take into account the particular problems and needs of women.

lor este cea cu nr. R-60, în care se stipulează: „Regimul penitenciar va căuta să minimalizeze orice diferențe între viața de închisoare și cea din libertate care ar scădea responsabilitatea deținuților sau respectul datorat demnității ființei umane” [4]. Aceasta trebuie privită prin prisma faptului că persoanele private de libertate, în special femeile, sunt destul de afectate de regimul de detenție. Din aceste considerente, ele pot fi afectate numai în limitele drepturilor pierdute ca urmare a pierderii libertății și trebuie să-și păstreze celelalte drepturi și să aibă o viață cât mai asemănătoare cu cea din libertate.

Regulile penitenciare europene (REC (2006)2) stabilesc la pct. 34 că autoritățile, în acord cu prevederile specifice ale acestor reguli, trebuie să respecte necesitățile femeilor deținute, acordând o atenție deosebită nevoilor fizice, profesionale, sociale și psihologice, în momentul luării unor decizii care afectează aspectele detenției lor. De asemenea, trebuie să se întreprindă eforturi consistente pentru a permite deținuților cu nevoi speciale accesul la servicii speciale.

Deținuților li se va permite să nască în afara penitenciarului, iar în cazul în care un copil se naște în penitenciar, conducerea penitenciarului va oferi suportul și facilitățile necesare. Copiii mici pot rămâne în penitenciar alături de un părinte deținut, numai dacă este în interesul lor. Ei nu vor fi considerați „deținuți”. Atunci când un copil mic poate rămâne în penitenciar cu unul dintre părinți, trebuie să existe o creșă cu personal calificat, unde copilul poate rămâne atunci când părintele participă la o activitate la care nu este permis accesul copiilor mici [5, pct. 34, 35].

Ținând cont de efectele nefaste ale privării de libertate a mamelor asupra copiilor, Adunarea parlamentară a Consiliului Europei a recomandat statelor membre: să instaureze și să aplice mamelor care au copii mici pedepse în comunitate, evitând pe cât posibil detenția; să organizeze, pentru cei care lucrează în sistemul penal, programe de formare în problemele mamelor și copiilor, care să se bazeze pe Convenția Europeană a Drepturilor Omului; să recunoască faptul că nu trebuie utilizată detenția în cazul femeilor gravide și al mamelor cu copii mici decât ca o ultimă soluție, atunci când fe-

One of the most important rules included in the United Nations Standards on Minimum Rules for the Treatment of Prisoners is the one with no. R-60, which stipulates that: “The penitentiary regime will seek to minimize any differences between life in prison and life in freedom that would diminish the responsibility of prisoners or the respect due to the dignity of the human being” [4]. This has to be seen in the light of the fact that people deprived of their liberty, especially women, are quite affected by the detention regime. For these reasons, they can only be affected within the limits of the rights’ lost as a result of the loss of freedom and must keep their other rights and have a life as similar as possible to the one in freedom.

The European Penitentiary Rules (REC (2006)2) establish in point 34 that the authorities, along with the specific provisions of these rules, must respect the needs of women detainees, paying special attention to their physical, professional, social and psychological needs, at the time of taking decisions that affect aspects of their detention. Furthermore, consistent efforts must be made to allow prisoners with special needs access to special services.

Female prisoners will be allowed to give birth outside the penitentiary, and if a child is born in the penitentiary, the prison leadership will provide the necessary support and facilities. Small children can remain in the penitentiary with a detained parent, only if it is in their interest. They will not be considered “prisoners”. When a young child is permitted to stay in the penitentiary with one of the parents, there must be a nursery with qualified staff where the child may stay when the parent participates in an activity to which young children are not allowed access [5, p. 34, 35].

Taking into account the harmful effects of the deprivation of liberty of mothers on children, the Parliamentary Assembly of the Council of Europe recommended to the member states the following: to establish and apply community punishments to mothers who have small children, avoiding detention as much as possible; to organize, for those who work in the penal system, training programs on the issues of mothers and children, based on the European Convention on Human Rights; to recognize that detention of pregnant women and moth-

meile sunt considerate vinovate de infracțiuni foarte grave și reprezintă un pericol pentru societate; să creeze mici unități închise sau semi-inchise, asistate de servicii sociale pentru puținele mame care trebuie să rămână în detenție, unități în care copiii pot fi îngrijiți într-un mediu primitiv, în care se poate ține cont de interesele copilului, asigurându-se, în același timp, și siguranța publică; să se preocupe ca dreptul taților la vizită să fie asigurat într-un mod mai flexibil, astfel încât copilul să-și poată petrece o parte din timp cu ambii părinți; să se preocupe ca personalul să fie format corespunzător în domeniul puericulturii [6, 7].

Ansamblul de norme al Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și Pedepselor sau Tratamentelor inumane sau degradante (CPT) a consacrat unul din capitolele din cel de-al 10-lea raport general al organizației menționate (2001) femeilor private de libertate, cu scopul de a indica autorităților naționale punctele sale de vedere cu privire la modul în care acestea ar trebui tratate [8].

Numeroase femei aflate în închisoare sunt singurul sprijin pentru copiii lor ori pentru terțe persoane a căror bunăstare poate fi compromisă prin închiderea lor. În acest context, o problemă delicată este de a ști dacă se poate autoriza ca mamele și copiii lor cu vârstă mică să rămână împreună în închisoare și, în caz afirmativ, pentru cât timp. Aceasta este o problemă la care este dificil să dăm un răspuns dat fiind faptul că, pe de-o parte, închisorile nu constituie, în mod evident, mediul propice pentru dezvoltarea copiilor și, pe de altă parte, separarea forțată a mamelor de copiii lor nu este o soluție acceptabilă [1, p. 169].

Femeile, în general, reprezintă 50% din populație în diferite țări și doar 5% dintre deținuți. Cu toate acestea, în majoritatea țărilor, populația feminină din închisori crește rapid și, în unele regiuni ale lumii, mult mai rapid decât cea masculină. În țări precum Statele Unite și Anglia numărul femeilor din închisori crește dublu față de numărul bărbaților [9, p. 42].

Caracteristicile de bază ale populației feminine a închisorii sunt similare în toate țările. Astfel, la fel ca și bărbații, femeile în închisoare sunt majoritatea sub 30 de ani, majoritatea covârșitoare sărace, needucate, fără calificare, muncitoare și neangajate la data arestării.

ers with young children should only be used as a last resort when women are considered guilty of very serious crimes and are a danger to society; to create small closed or semi-closed units, assisted by social services for the few mothers who have to remain in detention, units where children can be cared for in a welcoming environment, where the interests of the child can be taken into account, ensuring, at the same time, public safety; to ensure the fathers' visitation rights in a more flexible way, so that the child can spend part of his time with both parents; to ensure that the staff is properly trained in the field of childcare [6, 7].

The set of rules of the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) devoted one of the chapters of the 10th general report of the mentioned organization (2001) to women deprived of their liberty, with the aim of indicating to the national authorities its views on how they should be treated [8].

Many women in prison are the only support for their children or third parties whose well-being may be compromised by their incarceration. In this context, a delicate issue is whether mothers and their young children can be allowed to stay together in prison and, if so, for how long. This is a problem that is difficult to answer given the fact that, on the one hand, prisons are obviously not the suitable environment for the children's development and, on the other hand, the forced separation of mothers from their children is not an acceptable solution [1, p. 169].

Women, in general, represent 50% of the population in various countries and only 5% of prisoners. However, in most countries the female prison population is growing rapidly and, in some regions of the world, much faster than the male prison population. In countries such as the United States and England, the number of women in prison is twice as high as the number of men [9, p. 42].

The basic characteristics of the female prison population are similar in all countries. Thus, just like men, the majority of women in prison are under 30 years old; the overwhelming majority are poor, uneducated, unskilled, working or unemployed at the time of their arrest. Minorities are overrepresented in both

Minoritățile sunt suprareprezentate atât în închisorile pentru femei, cât și în cele pentru bărbați. În majoritatea țărilor femeile se află în închisoare pentru infracțiuni neviolente, contra proprietății sau pentru infracțiuni legate de droguri, aflându-se acolo pentru așa-numitele „infracțiuni ale sărăciei”. Atunci când este comisă o infracțiune violentă de către ele, aceasta este cel mai adesea săvârșită împotriva cuiva apropiat lor. Femeia din închisoare adeseori este unicul părinte pentru copilul ei, iar majoritatea femeilor au copii care depind în totalitate de ele; astfel, ele sunt mai puțin dispuse să repete infracțiunile. Între 1/3 și 2/3 dintre ele au fost abuzate psihic sau sexual înainte de intrarea în închisoare. Atunci când femeia este părinte singur, copilul ei e mult mai predispus să sfârșească în cămine de copii comparativ cu copiii bărbaților deținuți [9, p. 42].

În multe țări în care sunt închisori doar pentru femei, există o singură unitate într-o arie geografică foarte largă. Câteodată există doar o închisoare pentru femei în întreaga țară și foarte multe categorii de deținute sunt amestecate împreună. Astfel, izolarea geografică, fiind foarte departe de casă, înseamnă mai puține vizite și mai mult abandon. Ținând cont de faptul că femeile au de multe ori copii care depind în totalitate de ele, izolarea socială este o problemă mult mai grea din punctul de vedere al femeilor. Deoarece există atât de puține femei deținute, programele medicale, educative și profesionale foarte rar se adresează nevoilor lor, fiind destinate cu precădere bărbaților deținuți [9, p. 43-44].

În prezent, în Republica Moldova funcționează un singur penitenciar pentru femei. Pe plan internațional, tendința generală este ca femeile deținute să fie cazate în locații cât mai aproape posibil de casă, considerându-se de maximă importanță menținerea legăturii deținuților cu familia, cu locul de domiciliu. Acest fapt este dificil de realizat, având în vedere că Penitenciarul nr. 7 Rusca este singurul din toată țara destinat femeilor condamnate definitiv.

Potrivit prevederilor legislației execuțional-penale a Republicii Moldova [10, art. 255], femeile condamnate pot executa pedeapsa și în sectoare separate ale penitenciarelor pentru bărbați, însă în condițiile penitenciarului pentru femei. Persoanele de sex feminin care nu au

women's and men's prisons. In most countries women are in prison for non-violent offences, property or drug crimes; they are there for those crimes known as “poverty crimes”. When they commit a violent crime, it is most often committed against someone close to them. Unlike men, women in prisons are often single parents, most of whom have dependent children; they are less willing to repeat the crimes. Between 1/3 and 2/3 of them were mentally or sexually abused before entering the prison. When women are single parents, their children are more likely to end up in children's homes compared to male inmates [9, p. 42].

In many countries with women-only prisons, there is only one facility in a very wide geographical area. Sometimes there is only one women's prison in the whole country and many categories of inmates are mixed together. Thus, geographical isolation, being very far from home, means fewer visits and more abandonment. Considering that women often have children who depend on them, social isolation is a much harder problem from the women's point of view. As long as, there are so few women incarcerated, medical, educational, and vocational programs rarely address their needs because they are usually designed for male inmates [9, p. 43-44].

Currently, only one penitentiary for women operates in the Republic of Moldova. Internationally, the general trend for women detainees is to be accommodated in locations as close as possible to home, considering it of utmost importance to maintain the connection of the detainees with their family, with their place of residence. This fact is difficult to achieve, considering that Penitentiary no. 7 Rusca is the only one intended for definitively convicted women from the whole country.

According to the provisions of the enforcement-penal legislation of the Republic of Moldova [10, art. 255], convicted women can also serve their sentences in separate sectors of penitentiaries for men, but under the conditions of the penitentiary for women. Female persons who have not reached the age of majority serve their sentence under the conditions of the penitentiary for minors.

The detention regime in the penitentiary for women corresponds to the regime estab-

ajuns la majorat execută pedeapsa în condițiile penitenciarului pentru minori.

Regimul de deținere în penitenciarul pentru femei corespunde regimului stabilit pentru penitenciarul de tip deschis, de tip semiînchis sau de tip închis, în conformitate cu prevederile art. 72 alin. (2), (3) și (4) din CP al RM [11].

Femeile gravide și mamele care au cu ele copii nu pot fi deținute în condițiile penitenciarului de tip închis. Acestor deținute nu se aplică sancțiunea disciplinară sub formă de izolare disciplinară.

Conform art. 256 al Codului de executare al Republicii Moldova, în penitenciare se amenajează încăperi speciale pentru îngrijirea femeilor gravide și creșe pentru copii. Femeilor li se asigură posibilitatea de a naște în spitale ce nu aparțin Administrației Naționale a Penitenciarelor. În cazul nașterii copilului în penitenciar, acest fapt nu va fi indicat în certificatul lui de naștere. După naștere, femeilor li se asigură îngrijire medicală specializată, conform prescripțiilor medicale. La solicitare, mamei cu copil în vârstă de până la 3 ani i se creează condiții ca să poată locui împreună cu el. În acest caz, administrația penitenciarului asigură o supraveghere continuă, inclusiv medicală, a copilului și a mamei.

La împlinirea vârstei de 3 ani, cu consimțământul scris al mamei și cu acordul autorității tutelare, copilul se dă în îngrijire unei persoane, indicate de mamă, sau instituției specializate pentru copii. Administrația penitenciarului asigură mamei posibilitatea de a menține legătura cu copilul său, dacă aceasta nu împiedică dezvoltarea normală a copilului și nu are efecte negative asupra lui. La cererea condamnatului, administrația penitenciarului poate prelungi până la 6 luni aflarea copilului împreună cu mama.

Pentru asigurarea dezvoltării normale și securității copilului, în temeiul deciziei motivate a șefului penitenciarului cu acordul autorității tutelare, copilul poate fi dat în îngrijire unei persoane sau instituției specializate pentru copii înainte de împlinirea vârstei de 3 ani. Femeilor gravide și mamelor care alăptează li se asigură o rație alimentară suplimentară. Ele au dreptul de a procura nelimitat produse alimentare, folosind banii de pe contul lor de peculiu.

lished for the open, semi-closed or closed penitentiary, in accordance with the provisions of art. 72 paragraphs (2), (3) and (4) of the Criminal Code of the Republic of Moldova [11].

Pregnant women and mothers who have children with them cannot be detained under the conditions of the closed penitentiary. The disciplinary sanction in the form of disciplinary isolation is not applied to these detainees.

According to art. 256 of the Enforcement Code of the Republic of Moldova, special rooms for the care of pregnant women and nurseries for children are set up in penitentiaries. Women are guaranteed the opportunity to give birth in hospitals that do not belong to the National Administration of Penitentiaries. In the case of the child's birth in the penitentiary, this fact will not be indicated in his birth certificate. After giving birth, women are provided with specialized medical care according to medical prescriptions. Upon request, the mother with a child aged up to 3 years is provided with shared living conditions. In this case, the prison administration ensures continuous supervision, including medical, of the child and the mother.

Upon reaching the age of 3 years, with the written consent of the mother and the agreement of the guardianship authority, the child is placed in the care of a person, indicated by her, or the specialized institution for children. The prison administration provides the mother with the opportunity to maintain contact with her child, if this does not prevent the child's normal development and does not have negative effects on him. At the request of the female convict, the prison administration can extend the child's stay with the mother for up to 6 months.

In order to ensure the normal development and safety of the child, based on the reasoned decision of the head of the penitentiary with the consent of the guardianship authority, the child can be placed in the care of a person or specialized institution for children before reaching the age of 3 years. Pregnant women and breastfeeding mothers are provided with an additional food ration. They have the right to purchase unlimited food products, using the money from their savings account.

Given that the main purpose of punishment is the re-education of convicts, their so-

În condițiile în care scopul principal al pedepsei este reeducarea condamnaților, reintegrarea socială a acestora și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni, accentul ar trebui pus pe programe și activități psihosociale aplicate și adaptate realității vieții penitenciare, care să contracareze capacitatea dobândită de persoanele încarcerate de a trăi în lumea deținuților, să îi ajute în redobândirea treptată a capacității de a trăi în societate.

În acest sens, procesul de planificare a executării pedepsei începe chiar de la sosirea în penitenciar, perioada de carantină și de observare având un rol important în cunoașterea deținutei și a factorilor care au determinat-o să comită infracțiuni și să aibă un comportament deviant. Se pune accent pe motivație, pe scop, pe particularitățile afective, pe componenta socială și pe valorile care sunt reprezentative pentru fiecare persoană.

Elementele esențiale ale unei planificări eficiente a pedepselor femeilor din custodie sunt:

- personal bine instruit, ales și motivat;
- securitate corespunzătoare riscului potențial;
- recepție bazată pe necesități și procesul de încorporare;
- structură pentru siguranță și supraviețuire;
- oportunități pentru contacte frecvente cu familia;
- condiții adecvate pentru îngrijirea sănătății, alimentație și exerciții fizice;
- ocuparea timpului, care include o zi completă de muncă, posibilități de educare și timp liber;
- programe privind comportamentul infracțional și programe pregătitoare pentru eliberare, care sunt gândite în vederea anticipării necesităților femeilor [9, p. 73].

Pentru toate categoriile de deținute, indiferent de regimul de detenție, o componentă importantă a programului zilnic este participarea la programele de reinserție în familie și societate. Aceste programe sunt destul de extinse și foarte complexe, constituind un domeniu necesar activității din penitenciare. Activitățile educative, culturale, terapeutice, de consiliere psihologică și asistență socială se organizează în fiecare penitenciar și au ca scop reintegrarea

socială și prevenirea de noi infracțiuni, accentul ar trebui pus pe programe și activități psihosociale aplicate și adaptate la realitatea vieții de deținuți, care să contracareze capacitatea dobândită de deținuți de a trăi în lumea deținuților, să îi ajute în redobândirea treptată a capacității de a trăi în societate.

În acest sens, procesul de planificare a executării pedepsei începe chiar de la sosirea în penitenciar, perioada de carantină și de observare având un rol important în cunoașterea deținutei și a factorilor care au determinat-o să comită infracțiuni și să aibă un comportament deviant. Se pune accent pe motivație, pe scop, pe particularitățile afective, pe componenta socială și pe valorile care sunt reprezentative pentru fiecare persoană.

Elementele esențiale ale unei planificări eficiente a pedepselor femeilor din custodie sunt:

- personal bine instruit, ales și motivat;
- securitate corespunzătoare riscului potențial;
- recepție bazată pe necesități și procesul de încorporare;
- structură pentru siguranță și supraviețuire;
- oportunități pentru contacte frecvente cu familia;
- condiții adecvate pentru îngrijirea sănătății, alimentație și exerciții fizice;
- ocuparea timpului, care include o zi completă de muncă, posibilități de educare și timp liber;
- programe privind comportamentul infracțional și programe pregătitoare pentru eliberare, care sunt gândite în vederea anticipării necesităților femeilor [9, p. 73].

Pentru toate categoriile de deținute, indiferent de regimul de detenție, o componentă importantă a programului zilnic este participarea la programele de reinserție în familie și societate. Aceste programe sunt destul de extinse și foarte complexe, constituind un domeniu necesar activității din penitenciare. Activitățile educative, culturale, terapeutice, de consiliere psihologică și asistență socială se organizează în fiecare penitenciar și au ca scop reintegrarea

socială și prevenirea de noi infracțiuni, accentul ar trebui pus pe programe și activități psihosociale aplicate și adaptate la realitatea vieții de deținuți, care să contracareze capacitatea dobândită de deținuți de a trăi în lumea deținuților, să îi ajute în redobândirea treptată a capacității de a trăi în societate.

socială a persoanelor condamnate la pedepse privative de libertate.

Rolul lor este atât de important încât a intrat în atenția organismelor internaționale și a celor europene, care au elaborat diverse recomandări în acest domeniu: Regulile Închisorii Europene, Recomandarea nr. R (87)3 a Consiliului Europei [12], Regulile Europene pentru Penitenciare – varianta REC (2006)2 [5] etc.

Activitățile socio-educative vor fi focalizate cât mai mult posibil pe ajutorarea persoanelor private de libertate în scopul reintegrării în familie și comunitate după eliberare. Din acest motiv, regimurile și regulile penitenciarului nu trebuie să limiteze libertățile deținutelor, contactele sociale externe și posibilitățile de dezvoltare personală mai mult decât e absolut necesar. Accentul se pune pe furnizarea de asistență și oportunități de dezvoltare a potențialului lor individual, pentru a face față întoarcerii în societate, care este adesea foarte dificilă și problematică pentru ele. Prin includerea în programe de intervenție psihosocială eficiente în timpul detenției și la eliberare, vor fi atinse deziderate majore, cum ar fi protecția publicului, controlul infracționalității prin scăderea ratei de recidivă și integrarea cu succes în comunitate.

Recomandarea nr. 89(12) adoptată de Consiliul Europei la 13 octombrie 1989 arată că „...educația în închisori trebuie să-și propună scopuri la fel de importante ca educația din comunitatea din afara închisorilor. Scopurile primordiale ale serviciilor pentru educația din închisori trebuie să faciliteze dreptul de a învăța al tuturor persoanelor, ceea ce reprezintă cheia dezvoltării lor umane” [12].

Edificarea statului de drept este legată în mod direct nu doar de proclamarea drepturilor și libertăților omului și cetățeanului ca valoare supremă, dar și cu garantarea asigurării lor. O importanță deosebită în prevenirea criminalității în rândul femeilor o au măsurile orientate spre ridicarea culturii juridice a cetățenilor. Activitatea realizată cu femeile condamnate demonstrează că deseori acestea motivează faptele lor prin necunoașterea legii. Deși această împrejurare nu constituie temei de liberare de răspundere, totuși o informare juridică adecvată ar putea determina persoanele cu devieri morale să se abțină de la comportamente

European bodies, which have developed various recommendations in this field: European Prison Rules, Recommendation no. R (87)3 of the Council of Europe [12], European Rules for Penitentiaries – REC version (2006)2 [5], etc.

Socio-educational activities will be focused, as much as possible on helping people deprived of their liberty in order to reintegrate into the family and community after release. For this reason, the regimes and rules of the penitentiary must not limit the liberties of the female inmates, external social contacts and possibilities for personal development more than is absolutely necessary. The focus is on providing assistance and opportunities to develop their individual potential and to cope positively with their return to society, which is often very difficult and problematic for them. By being included in effective psychosocial intervention programs during detention and upon release, major goals such as public protection, crime control by decreasing the recidivism rate and successful integration into the community will be achieved.

Recommendation no. 89(12) adopted by the Council of Europe on October 13, 1989 shows that “... education in prisons must have goals as important as education in the community outside prisons. The primary aims of prison education services must facilitate the right of all persons to learn, which is key to their human development” [12].

The establishment of the rule of law is directly related not only to the proclamation of the rights and freedoms of man and citizen as the supreme value, but also to the guarantee of their assurance. The measures aimed at raising the legal culture of citizens are of particular importance in the prevention of crime among women. The activity carried out with convicted women demonstrates that they often motivate their actions through ignorance of the law. Although this circumstance does not constitute grounds for release from liability, however, adequate legal information could lead people with moral deviations to refrain from criminal behavior.

Traditionally, work has an important role in educational activity with convicted women. Precisely for these reasons, the inclusion of women in the production activity allows

infracționale.

Tradițional, un rol important în lucrul educativ cu femeile condamnate îl are munca. Anume din aceste considerente, includerea femeilor în activitatea de producere permite soluționarea multiplelor probleme sub aspectul depășirii defectelor și complexelor în domeniul comunicării și al angajării ulterioare în câmpul muncii.

Pentru obținerea unor rezultate cât mai pozitive, este necesar să se abordeze diferențiat aspectele activității educative cu diferite categorii de femei, ținându-se cont de nivelul degradării lor social-morale, nivelul de instruire, calificarea profesională, posesiunea unor deprinderi și aptitudini etc. În condițiile penitenciarului, realizarea acestui deziderat este destul de dificilă, deoarece baza de producere, de regulă, are un profil foarte îngust. Instruirea profesională este orientată, în mare parte, spre pregătirea specialiștilor pentru propria producere și deseori nu ține cont de necesitățile pieței muncii sau de dorința condamnatului. Prin urmare, se impune necesitatea instruirii condamnaților, dimensionată pe un spectru mai vast de profesii, care vor fi solicitate pe piața muncii chiar și după eliberarea deținutei din penitenciar.

Pentru persoanele care se află în situația de a ispăși o pedeapsă privativă de libertate atât legăturile cu familia, cât și cu comunitatea sunt limitate de o serie de reguli stricte. Penitenciarul ca instituție cu funcție socio-educativă, ce pregătește individul pentru o reintegrare calitativă în societate, este dator să ofere maximum de facilități pentru ca acest contact să nu se întrerupă, deoarece deținutul este izolat, dar nu și exclus din societate.

Având în vedere că familia este microgrupul cel mai important și mai plin de semnificații de care aparține un individ, este de înțeles de ce fiecare persoană păstrează un sentiment aparte pentru acest microgrup, pentru unii despărțirea fiind chiar traumatizantă. Astfel că șocul privării de libertate este pregnant mai ales pentru populația feminină a închisorilor și cu atât mai mult pentru acea categorie de deținute care sunt mame și care continuă să-și facă griji cu privire la copiii care sunt dependenți de ele. Multe femei când ajung prima dată în închisoare sunt într-o stare de mare confuzie și an-

the solution of multiple problems in terms of overcoming defects and complexes in the field of communication and subsequent employment in the field of work.

In order to obtain the most positive results, it is necessary to approach the aspects of the educational activity with different categories of women in a separate manner, taking into account the level of their social-moral degradation, the level of training, the professional qualification, the possession of certain skills and abilities, etc. Achieving this goal is quite difficult under the conditions of the penitentiary, because the production base, as a rule, has a very narrow profile. Vocational training is mostly oriented towards the preparation of specialists for their own production and often does not take into account the needs of the labor market or the wishes of the convicted. Therefore, there is a need to train convicts based on a wider spectrum of professions, which will be in demand on the labor market even after release from prison.

For people who are in the situation of serving a custodial sentence, both family and community ties are limited by a series of strict rules. The penitentiary, as an institution with a socio-educational function that prepares the individual for a qualitative reintegration into society, is obliged to offer maximum facilities so that this contact is not interrupted, because the prisoner is isolated, but not excluded from society.

Considering that the family is the most important and most meaningful micro-group to which an individual belongs, it is understandable why each person keeps a special feeling for this micro-group, for some the separation is even traumatic. Thus, the shock of deprivation of liberty is particularly significant for the female prison population and even more for that category of prisoners who are mothers and who continue to worry about the children dependent on them. Many women when they first arrive in prison are in a state of great confusion and anxiety. Many are in poor health due to drug abuse, domestic violence, etc. Unlike the male inmates, who seem to adapt to the practical realities of incarceration, many of the women do not let go of their outside concerns. This is a logical consequence of the role of women,

xietate. Multe stau prost cu sănătatea din cauza abuzului de stupefiante, a violenței domestice etc. Spre deosebire de deținuții bărbați, care par să se adapteze la realitățile practice ale încarcerării, multe dintre femei nu-și părăsesc grijile de afară. Aceasta este o consecință logică a rolului femeii, a faptului că ea are grijă mai mult de casă și sensul ei de identitate este bazat pe relațiile cu ceilalți [9, p. 68].

În scopul păstrării relațiilor cu familia, actualul Cod de executare al Republicii Moldova a lărgit considerabil posibilitatea de a avea întrevederi cu rudele și persoanele apropiate, reflectând un cerc mult mai vast de temeuri pentru deplasări de scurtă durată în afara penitenciarului

O atenție deosebită este acordată ajutorului psihologic femeilor condamnate. Așadar, o influență psiho-pedagogică profesională este în măsură să reducă la minim numărul exceselor care au loc în instituțiile penitenciare, și anume: cazurile de suicid, conflictele interpersonale, dezordinile în masă, situațiile de irascibilitate etc. În prezent, în penitenciarele pentru femei activează psihologi profesioniști, care desfășoară ședințe speciale cu persoanele ce necesită ajutor, orientate spre înlăturarea stresului, stabilizarea stării emoționale și stimularea autocontrolului.

Un anumit procent al femeilor condamnate îl constituie persoanele care suferă de diverse tulburări psihice ce se încadrează în limita responsabilității penale. În cazul executării pedepsei, aceste persoane urmează să fie tratate diferit, prin asigurarea unei resocializări amplificate, ținându-se cont de starea sănătății lor psihice. De regulă, condamnatele cu astfel de anomalii sunt conflictuale, încalcă frecvent regimul, se adaptează mai dificil la noul mediu penitenciar, deseori nu percep și nu reacționează adecvat la măsurile educative aplicate în privința lor [14].

Recidiva în rândul persoanelor care au executat deja o pedeapsă penală este un indicator al aprecierii eficienței sancțiunilor sub aspectul prevenirii speciale. Printre problemele de bază ale eficienței aplicării pedepsei penale în privința femeilor pot fi evidențiate următoarele:

1) practica modernă de stabilire a pedepsei este recunoscută ca ineficientă, deoarece nu

of the fact that they take care more of the house and their sense of identity is based on relationships with others [9, p. 68].

In order to preserve relations with the family, the current Enforcement Code of the Republic of Moldova has considerably expanded the possibility of having meetings with relatives and close people, reflecting a much wider circle of grounds for short-term trips outside the penitentiary.

Special attention is given to psychological help for convicted women. Therefore, a professional psycho-pedagogical influence is able to reduce to a minimum the number of excesses that take place in penitentiary institutions, and namely: suicide cases, interpersonal conflicts, mass disturbances, situations of irascibility, etc. Currently, professional psychologists work in women's penitentiaries, conducting special sessions with people who need help, aimed at removing stress, stabilizing the emotional state and stimulating self-control.

A certain percentage of convicted women are people who suffer from various mental disorders that fall within the limits of criminal responsibility. In the case of the execution of the sentence, this category of persons should be treated differently, by ensuring an enhanced re-socialization, taking into account the state of their mental health. As a rule, convicts with such anomalies are conflicting, frequently break the regime, adapt more difficult to the new penitentiary environment, often do not perceive and do not react adequately to the educational measures applied to them [14].

Recidivism among people who have already served a criminal sentence is an indicator of the assessment of the effectiveness of sanctions in terms of special prevention. Among the basic problems of the effectiveness of the application of the criminal penalty in relation to women, the following can be highlighted:

1) modern sentencing practice is recognized as ineffective because it does not contribute to reducing the level of crime among women in general, including the most serious types of crimes;

2) application of the prison sentence does not contribute to the correction of a considerable group of women, but on the contrary, aggravates the danger they present, causes re-

contribuie la diminuarea nivelului criminalității în rândul femeilor în general, inclusiv în cazul celor mai grave tipuri de infracțiuni;

2) aplicarea pedepsei cu închisoare nu contribuie la corijarea unui grup considerabil de femei, ci, dimpotrivă, agravează pericolul pe care acestea îl prezintă, provoacă recidivă și rupea lor de societate;

3) societatea este nevoită să investească mai mult pentru executarea pedepsei și diminuarea urmărilor aplicării pedepsei, în special pentru resocializarea persoanei și asigurarea condițiilor minime de trai;

4) prin stabilirea pedepsei sub formă de închisoare, interesele părților vătămate și ale victimelor nu sunt protejate suficient;

5) aplicarea pedepsei cu închisoare are ca efect criminalizarea continuă a societății, în care crește masiv numărul femeilor supuse pedepselor penale... [15, p. 378].

Potrivit unor autori, în scopul evitării recidivei, ar fi rațional să fie implementat un sistem complex de influență psihologico-pedagogică asupra condamnatelor, cu utilizarea trainingurilor autogene, a programelor individuale de autoeducație, a lecțiilor în grupe înrudite etc. Sarcina acestora este autocunoașterea condamnatei, dezvoltarea abilităților de a-și controla emoțiile și crearea unei viziuni pozitive. Acest lucru va contribui la diminuarea tensiunii și agresivității, la adaptarea la condițiile de executare a pedepsei, le va impulsi să-și revizuiască rolul și locul în viața de mai departe. Condiția este ca măsurile respective să fie fundamentate pe respect, afecțiune și bunătate [16, p. 342].

Concluzii. Ținând cont de cele expuse mai sus, propunem următoarele măsuri care ar trebui să facă parte din strategia de prevenire a recidivei în cazul femeilor care au comis fapte penale și care au de executat pedeapsa cu închisoare:

1) Programe educative adaptate caracteristicilor femeilor deținute. Astfel, programele pentru femei trebuie să includă munca, educația și programe speciale pentru reducerea criminalității. Pe lângă faptul că femeile sunt în mod semnificativ mai puțin violente decât bărbații și arată mai multă înțelegere față de programele dezvoltate în penitenciare, ele au mai puține ocazii să participe la acestea datorită

recidivism și disconectarea lor de societate;

3) societatea este forțată să investească mai mult pentru executarea pedepsei și reducerea urmărilor aplicării pedepsei, în special pentru resocializarea persoanei și asigurarea condițiilor minime de trai;

4) prin stabilirea pedepsei sub formă de închisoare, interesele părților vătămate și ale victimelor nu sunt protejate suficient;

5) aplicarea pedepsei cu închisoare are ca efect criminalizarea continuă a societății, în care crește masiv numărul femeilor supuse pedepselor penale... [15, p. 378].

Concluzii. Ținând cont de cele expuse mai sus, propunem următoarele măsuri care ar trebui să facă parte din strategia de prevenire a recidivei în cazul femeilor care au comis fapte penale și care au de executat pedeapsa cu închisoare:

1) Programe educative adaptate caracteristicilor femeilor deținute. Astfel, programele pentru femei trebuie să includă munca, educația și programe speciale pentru reducerea criminalității. Pe lângă faptul că femeile sunt în mod semnificativ mai puțin violente decât bărbații și arată mai multă înțelegere față de programele dezvoltate în penitenciare, ele au mai puține ocazii să participe la acestea datorită

recidivism și disconectarea lor de societate;

3) societatea este forțată să investească mai mult pentru executarea pedepsei și reducerea urmărilor aplicării pedepsei, în special pentru resocializarea persoanei și asigurarea condițiilor minime de trai;

4) prin stabilirea pedepsei sub formă de închisoare, interesele părților vătămate și ale victimelor nu sunt protejate suficient;

5) aplicarea pedepsei cu închisoare are ca efect criminalizarea continuă a societății, în care crește masiv numărul femeilor supuse pedepselor penale... [15, p. 378].

Concluzii. Ținând cont de cele expuse mai sus, propunem următoarele măsuri care ar trebui să facă parte din strategia de prevenire a recidivei în cazul femeilor care au comis fapte penale și care au de executat pedeapsa cu închisoare:

1) Programe educative adaptate caracteristicilor femeilor deținute. Astfel, programele pentru femei trebuie să includă munca, educația și programe speciale pentru reducerea criminalității. Pe lângă faptul că femeile sunt în mod semnificativ mai puțin violente decât bărbații și arată mai multă înțelegere față de programele dezvoltate în penitenciare, ele au mai puține ocazii să participe la acestea datorită

recidivism și disconectarea lor de societate;

3) societatea este forțată să investească mai mult pentru executarea pedepsei și reducerea urmărilor aplicării pedepsei, în special pentru resocializarea persoanei și asigurarea condițiilor minime de trai;

4) prin stabilirea pedepsei sub formă de închisoare, interesele părților vătămate și ale victimelor nu sunt protejate suficient;

5) aplicarea pedepsei cu închisoare are ca efect criminalizarea continuă a societății, în care crește masiv numărul femeilor supuse pedepselor penale... [15, p. 378].

Concluzii. Ținând cont de cele expuse mai sus, propunem următoarele măsuri care ar trebui să facă parte din strategia de prevenire a recidivei în cazul femeilor care au comis fapte penale și care au de executat pedeapsa cu închisoare:

tă lipsei de oportunități;

2) Munca condamnatelor trebuie să aibă un efect educativ;

3) Promovarea conceptului educațional, în toate componentele sale: școlară, pentru calitatea de părinte, pentru o viață independentă, pentru sănătate etc.;

4) Pregătirea specială a personalului care activează în penitenciarele pentru femei.

Pentru o prevenire eficientă a criminalității feminine sunt necesare și alte măsuri referitoare la: stabilirea unui cadru juridic specific femeilor; înființarea unor măsuri în mediu deschis și numai pe cale de excepție aplicarea măsurilor în mediu închis; diversificarea pedepselor aplicate, fie în sensul combinării unei sancțiuni de scurtă durată în mediu închis cu o sancțiune în mediu deschis, fie prin înlocuirea sancțiunii penale cu o răspundere extra-penală [1, p. 225].

În contextul măsurilor de prevenire a criminalității feminine sunt oportune eforturile de reformare a legislației execuțional-penale și a sistemului penitenciar, în special cele orientate spre democratizarea și liberalizarea regimului de executare a pedepsei de către condamnații la pedeapsa cu închisoare. În acest sens, considerăm necesară reglementarea juridică corespunzătoare a activității diferitelor servicii psihologice-psihiatrice în penitenciarele pentru femei, precum și a statutului funcționarilor acestor servicii, care nu trebuie să se afle într-o dependență directă de administrația instituțiilor respective.

hood, for an independent life and health, etc.;

4) Special training of staff working in women's prisons.

For an effective prevention of female crime, other measures are also necessary regarding: establishing a legal framework specific to women; the establishment of measures in an open environment and only by way of exception the application of measures in a closed environment; diversifying the penalties applied, either in the sense of combining a short-term sanction in a closed environment with a sanction in an open environment, or by replacing the criminal sanction with an extra-criminal liability [1, p. 225].

Within the context of the measures to prevent female crime, the efforts to reform the execution-penal legislation and the penitentiary system are opportune; especially those aimed at the democratization and liberalization of the regime of execution of punishment by those sentenced to prison. In this sense, we consider necessary the appropriate legal regulation of the activity of different psychological-psychiatric services in women's penitentiaries, as well as the status of the officials of these services, who should not be in direct dependence on the administration of these institutions.

Referințe bibliografice

Bibliographical references

1. Bălan Ana. Criminalitatea feminină – cauze și efecte sociale. Strategii de prevenire și control. București: Editura C.H. Beck, 2008. 269 p.
2. Бибанов Т.П. Кризис семьи в России в конце XX века. В: Семья в новых социально-экономических условиях. Т. 1. Под ред. З.Х. Саралиевой. Нижний Новгород, 1998.
3. Lazăr Marius. Femeia criminal în penitenciar. Autor și victimă. Teză de doctorat. Rezumat. București, 2012. 19 p.
4. Ansamblul de reguli minime pentru tratamentul deținuților, adoptate prin Rezoluția din 30.08.1955 de primul Congres al Națunilor Unite pentru prevenirea crimei și tratamentul delincvenților. Disponibil: <http://www.anp.gov.ro>.
5. Regulile Europene pentru penitenciare. Recomandarea REC (2006) 2 a Comitetului de Miniștri către statele membre, adoptată la 11.01.2006, pct. 34, 35. Disponibil: http://www.coe.ro/down_pdf.php?.../regulile%20pen.
6. Recomandarea R (2000) 1469 privind mamele și copiii din închisori, discutată de Adunarea Parlamentară a Consiliului European la 30 iunie 2000. Disponibil: <http://www.eur-lex.europa.eu/.../LexUriServ.do?uri...RO>.

7. Recomandarea 1257 (1995) asupra condițiilor de detenție în statele membre ale Consiliului European. Disponibil: <http://www.penalreform.ro/.../Standarde%20Internati>.
8. Ansamblul de norme al comitetului European pentru Prevenirea Torturii și Pedep-selor sau Tratamentelor inumane sau de-gradante (CPT). Disponibil: <http://www.cpt.coe.int/lang/rom/rom-standards.pdf>.
9. Trandafirescu Zinica. Discriminarea femeii. Teză de doctorat. București, 2007. 110 p.
10. Codul de Executare al Republicii Moldova din 24.12.2004, în vigoare din 01.07.2005. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 32-35/112 din 03.03.2005.
11. Codul penal al Republicii Moldova din 18.04.2002, în vigoare de la 12.06.2003. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 128-129/1012 din 13.09.2002.
12. Recomandarea nr. R (87) 3 a Comitetului Miniștrilor către statele membre referitoare la Regulile Europene ale Penitenciarelor, adoptată de Comitetul Miniștrilor la 12 fe-bruarie 1987, în cadrul celei de-a 404-a re-uniuni a Delegaților Miniștrilor. Disponibil: http://www.coe.ro/down_pdf.php?abs_path.../cj1.
13. Recomandarea nr. R (89)12 a Comitetului de Miniștri al statelor membre cu privire la educație, adoptată de Comitetul de Mi-niștri la 13 octombrie 1989 în cadrul celei de-a 429-a reuniuni a Miniștrilor Adjuncți. În: http://www.epea.org/uploads/media/Educatia_in_penitenciar.pdf.
14. Васильева А.В. Проблема преду-преждения женской преступности. Disponibil: <http://old.tisbi.org/science/vestnik/2007/issue4/Low3.htm>.
15. Жалинский А.Э., Игнатов А.Н., Красиков Ю.А. Уголовное право России. Т. 1. Мо-сква: Норма ИНФРА-М, 1998. 624 с.
16. Bîrgău Mihail. Criminologie. Curs universi-tar. Ediția a 2-a revizuită și completată. Chi-șiinău: „Print-Caro” SRL, 2010. 687 p.

Despre autori:

Iurie LARII,
doctor în drept, profesor universitar,
Academia „Ștefan cel Mare” a MAI,
e-mail: iulari72@gmail.com
ORCID: 0000-0003-4277-535X

Mariana-Cristina DRAGOMIR,
doctor în drept,
mediator, Constanța, România
e-mail: cristinaboroiu3@yahoo.com

About authors:

Iurie LARII,
PhD, university professor
Academy „Ștefan cel Mare” of the MIA ,
e-mail: iulari72@gmail.com
ORCID: 0000-0003-4277-535X

Mariana-Cristina DRAGOMIR,
PhD,
Mediator, Constanța, România
e-mail: cristinaboroiu3@yahoo.com